

Dokumenti i projekti

PODRŠKA DFID – ODELJENJA ZA MEĐUNARODNI RAZVOJ BRITANSKE VLADE PRAVOSUĐU SRBIJE

PRAVDA SA FOKUSOM NA POTREBE GRAĐANA

Jeff Ansell *Menadžer projekta „Pravda sa fokusom na potrebe građana“*

Projekat „Pravda sa fokusom na potrebe građana“ započeo je sredinom 2004. godine i predviđeno je da traje do početka 2006. godine. Finansira ga Odeljenje za međunarodni razvoj (Department for International Development – DFID) britanske vlade. Cilj projekta je da pruži pomoć sudovima na unapređenju kvaliteta i rezultata rada i da poveća stepen poverenja i poštovanja koje građani imaju za sudove. Od početka projekta ostvareni su značajni pomaci

DFID pruža podršku velikom broju projekata u Srbiji i u širem regionu, u cilju unapređenja i jačanja sektora pravde. Tu spadaju projekti koji se izvode u saradnji sa sudskim organima, ustanovama za izvršenje zavodskih sankcija i organima policije, kao i Ministarstvom pravde i Ministarstvom unutrašnjih poslova.

Projekat „Pravda sa fokusom na potrebe građana“ ima tri ključne faze. Tokom dijagnostičke faze, Tim za projekat je blisko sarađivao sa dva pilot-suda (Peti opštinski sud u Beogradu i Opštinski sud u Preševu) na utvrđivanju ključnih problema koji utiču na kvalitet i rezultate rada ovih sudova i tako utvrdio prioritetne aktivnosti koje treba realizovati. Tokom faze realizacije, koja još uvek traje, timovi za projekat blisko sarađuju sa dva pilot-suda na realizaciji usaglašenih aktivnosti i oceni rezultata uvedenih reformi. U okviru faze šire primene modela, koja je tek otpočela, učesnici u projektu prenose svoja pozitivna iskustva iz prakse drugim sudovima širom Srbije.

Dijagnostička faza

Tokom dijagnostičke faze, učesnici u projektu utvrdili su pet ključnih oblasti gde je poželjno uvesti reforme:

Informacije: Unapređenje pristupa i kvaliteta informacija o samom sudu koje se pružaju strankama i drugim građanima doprineće boljem razumevanju funkcionisanja suda. Ako stranke u sudu znaju šta se dešava sa njihovim predmetom i razumeju zbog čega se to dešava, samim tim se smanjuje stepen u kome će građani eventualno biti iritirani zbog odlaganja ili drugih problema na koje nailaze.

Rad sa strankama: Obezbeđivanje jednakog tretmana za sve stanke u sudu, ne samo deklarativno, nego i sasvim konkretno u praksi, od suštinskog je značaja za poštovanje koje će građani gajiti prema sudu i principu vladavine zakona.

Efikasnost u radu: Poverenje i vera u sud će biti ozbiljno potkopani masovnim i nepotrebnim kašnjenjima u sprovođenju procedura i odvijanju procesa.

Koordinacija: Sudovi su samo jedan od činilaca složenog sistema reda i zakona. Kako bi se obezbedilo pravično i efikasno ostvarivanje pravde veoma je važno da svi činoci u ovom složenom sistemu gaje međusobno razumevanje kad je u pitanju način rada ostalih učesnika i duh saradnje.

Slika u javnosti: Povezivanjem sva četiri prethodna elementa u jednu celinu dolazi se do potrebe da se unapredi slika u javnosti o sudstvu tako što će se unaprediti način kako sudovi predstavljaju sami sebe. Iskorenjivanje uverenja da su sudovi institucije „zatvorene“ za javnost, kao i promovisanje principa transparentnosti i otvorenosti kad je u pitanju njihov rad su od suštinskog značaja.

U svakom od pilot-sudova formiran je „Tim za realizaciju projekta u sudu“ i oni blisko sarađuju sa DFID-ovim Timom za projekat na uvođenju promena u pomenutim oblastima. Neki od članova ovih timova išli su na studijsko putovanje u Veliku Britaniju u martu 2005. godine.

Sprovedeno je i istraživanje javnog mnjenja u okviru koga su prikupljene informacije o iskustvima i slici koju građani Beograda imaju kad je u pitanju rad sudova. Rezultati ovog istraživanja potvrdili su zaključke do kojih se došlo u toku dijagnostičke faze i poslužili su kao osnova za dalju izradu aktivnosti koje treba sprovesti u fazi realizacije.

Faza realizacije

Tokom ove faze, Timovi za realizaciju projekta, u saradnji sa DFID-ovim Timom za projekat, isplanirali su

i realizovali čitav niz inicijativa u oba pilot-suda. Navodimo neke od aktivnosti u svakoj od ključnih oblasti:

Informacije

Član DFID-ovog Tima Marijana Trifunović predvodila je aktivnosti na idejnom osmišljavanju i realizaciji Šaltera informacija u Petom opštinskom sudu. Šalter je otvoren u decembru 2004. godine i do sada je kroz njega u proseku prošlo više od 5.000 upita građana mesečno. Izrađeni su novi leci i obrasci kako bi se građanima omogućilo da razumeju način rada Suda i završe posao u sudu na pravilan i efikasniji način. Pošto je ova inicijativa doživela uspeh, DFID sada pruža podršku uvođenju Šaltera informacija u Opštinski sud u Preševu i u Palatu pravde.

Drugi projekti vezani za „informisanje“ obuhvataju: unapređenje znakova u oba pilot-suda; postere i table za obaveštenja na kojima se mogu naći obaveštenja o procedurama koje se spovode u sudu i druge informacije iz oblasti sudstva, kao i uvođenje Biltena suda (u Preševu, sve navedene informacije su dvojezične). Peti opštinski sud je otvorio web-stranicu (<http://www.petisud.com/>) na kojoj se može naći veliki broj informacija o sudu u elektronskom obliku.

Oba suda su unapredila mehanizme kojima se građani podstiču da otvoreno izražavaju mišljenja i daju predloge za reforme putem uvođenja kutija za sugestije, kao i putem sprovođenja anketa među strankama u sudu.

Rad sa strankama

Zaposleni u pilot-sudovima imali su obuku iz oblasti rada sa strankama, veštine komunikacije i „brige o strankama u Sudu“, što je obuhvatalo i smernice za rad sa zahtevnim strankama. Takođe se razgovaralo o mogućnosti uvođenja „Sudskog informatora“. Na jugu Srbije, Projekat pruža podršku lokalnim NVO kako bi se unapredila dostupnost pravde kad su u pitanju manjinske grupe, posebno u oblasti pružanja pravne pomoći.

Efikasnost u radu

U okviru ovog projekta, radilo se na tome da oba pilot-suda postignu bolje rezultate kad je u pitanju veća efikasnost u oblasti izrade izveštaja sudske statistike, kao i veće sposobnosti interpretacije prikupljenih podataka. Kao rezultat toga, za ovaj posao, za koji je ranije bilo potrebno celih 9 dana, sada je potrebno samo dva dana. Član DFID-ovog Tima Labud Raznatović blisko je sarađivao sa Petim opštinskim sudom na unapređenju prikazivanja ključnih podataka u grafičkom obliku, kao i sa predsednicom Suda i rukovodiocima Odeljenja u vezi načina korišćenja istih za unapređenje rukovođenja zaposlenima, kao i samim sudom.

U oba suda sprovedene su aktivnosti na utvrđivanju i analizi glavnih uzroka odlaganja ročišta. Oni su obuhvatili čitav niz faktora koji utiču na dužinu sudskih procesa, kao što su odlaganja ročišta zbog nepojavljivanja pred sudom različitih učesnika u sudskim postupcima. U oba suda radi se na uvođenju novih procedura koje će unaprediti njihov rad, kao što su, recimo, utvrđivanje načina da se poboljša dostava sudskih poziva i uvođenje novih sistema kojima će se osigurati da se oni koji su pozvani na sud i pojave na sudu.

Opštinski sud u Preševu uvodi kompjuterizaciju svih podataka vezanih za sve tekuće istražne i krivične postupke. Očekuje se da će ovo za 50 procenata smanjiti vreme koje je potrebno za izdavanje uverenja o tome da se protiv lica ne vodi postupak.

Koordinacija

U oba pilot-suda pokrenuta je inicijativa za negovanje bolje komunikacije sa čitavim nizom pravosudnih organa i drugih institucija. U Petom opštinskom sudu održan je niz sastanaka sa predstavnicima policije i centara za socijalni rad, a uskoro se planiraju i sastanci sa opštinskim organima i predstavnicima ustanova za izvršenje zavodskih sankcija. Glavna tema ovih sastanaka bilo je unapređenje međusobnog razumevanja kad je u pitanju način rada svakog od ovih organa i institucija, kao i zajednički rad na rešavanju problema. Očekujemo da u narednom izdanju ovog Biltena budemo u situaciji da prezentujemo i poglede i mišljenja drugih institucija.

Slika u javnosti

Istraživanje javnog mnjenja pokazalo je stepen nepoverenja građana u sudove i nedostatak vere u njih kao rezultat lošeg publiciteta i nedovoljne transparentnosti u radu. Ovaj problem je prepoznat u oba pilot-suda i uz asistenciju DFID-ovog Tima preduzeti su koraci za unapređenje njihove slike u javnosti. Imenovani su Timovi za odnose sa javnošću (tzv. PR) i organizovana obuka za njih u oblasti odnosa sa javnošću i veštine komunikacije

Svaki od ovih sudova je izradio Strategiju za komunikaciju i odnose sa javnošću, koja ima za cilj da unapredi sliku koju građani imaju o ovim sudovima. U oba suda se otpočelo sa aktivnim angažovanjem na polju odnosa sa medijima i povećanjem otvorenosti prema predstavnicima medija i samim građanima koji se interesuju za rad suda. Ovo je za posledicu imalo pozitivne napise u štampi i emisije u

elektronskim medijima, posvećene reformama koje se sprovode u ovim sudovima, kako u Beogradu, tako i na jugu Srbije.

Istraživanja javnog mnjenja, sprovedena među strankama u sudu, pokazala su da se slika koju građani imaju o sudovima menja na bolje, kao rezultat toga što građani vide da sudovi poklanjaju veću pažnju njihovim potrebama.

Faze šire primene modela

Pored toga što se bavi pružanjem podrške realizaciji usaglašenih aktivnosti u Petom opštinskom sudu u Beogradu i Opštinskom sudu u Preševu, ovaj Projekat pomaže i prenošenje pozitivnih iskustava do kojih su došli pilot-sudovi na druge sudove širom Srbije. Izrađen je niz smernica, a u okviru Projekta se takođe sprovodi niz kurseva obuke i stručnog usavršavanja, čija je svrha osposobljavanje sudova da koriste neophodne veštine u ključnim oblastima u cilju uvođenju sopstvenih reformi.

Projekat takođe pruža izvesnu tehničku pomoć nekim Sudovima na realizaciji nekih od ovih aktivnosti (npr. Šalter informacija u Palati pravde i uvođenje dvojezičnih znakova u Opštinskom sudu u Bujanovcu). Članovi Tima za projekat imaju u planu da posete druge zainteresovane sudove i utvrde moguće načine za eventualno pružanje podrške uvođenju reformi u njima.

U Nacrt nacionalne strategije za reformu pravosudnog sistema ušli su i neki elementi do kojih se dopšlo u okviru ovog Projekta – npr. aktivnosti na unapređenju komunikacije i odnosa sa javnošću koje su sprovedene u sudovima, kao što je uvođenje Šaltera informacija. Članovi DFID-ovog Tima se nadaju da će buduća saradnja sa Ministarstvom pravde obuhvatiti i realizaciju nekih od ključnih aktivnosti sadržanih u Nacionalnoj strategiji, tokom narednih meseci i godina.

Kontakt sa timovima za Projekat

Ukoliko biste želeli više informacija o Projektu „Pravda sa fokusom na potrebe građana“ ili aktivnostima u okviru istog, možete se obratiti sledećim osobama za kontakt:

Jeff Ansell
Menadžer projekta
„Pravda sa fokusom na potrebe građana“